

Erityisavustus verkostomaisen osaamiskeskuksen perustamiseksi

Työ- ja elinkeinoministeriö avaa hankeavustuksen kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen verkostomaisen osaamiskeskuksen perustamiseen, toimintaan sekä Green deal mallin pilotoimiseen. Rahoituksen saamisen ehtona on, ettei perustettavan osaamiskeskuksen toiminta ole EU-valtiotukisäännösten mukaista taloudellista toimintaa.

Avustuksen tavoite

Hallitus päätti hallitusohjelman puolivälin tarkistuksessa verkostomaisen osaamiskeskuksen perustamisesta ja Green deal -mallin pilotoimisesta kestävien ja innovatiivisten hankintojen edistämiseksi. Tämä uusi avaus on yksi hallitusohjelman ”Biotalous ja puhtaat ratkaisut” -painopistealueen loppukauden päätoimenpiteistä.

Työ- ja elinkeinoministeriön, ympäristöministeriön, maa- ja metsätalousministeriön, valtiovarainministeriön, ja sosiaali- ja terveysministeriön edustajista koostuva ryhmä on valmistellut kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen osaamiskeskuksen tavoitteita ja toimintamallia.

Osaamiskeskuksen tavoitteena on edistää kestäviä ja innovatiivisia julkisia hankintoja ja näin parantaa julkisten hankintojen ja palvelujen vaikuttavuutta ja laatua sekä edistää pitkän aikavälin politiikkatavoitteiden saavuttamista. Julkisen hankinnat on myös keino innovoida ja testata uusia ratkaisuja julkisella sektorilla. Ilmastonmuutoksen hillintä sekä vähähiilisyuden, kiertotalouden ja resurssitehokkuuden edistäminen ovat pitkän aikavälin politiikkatavoitteita, joita julkisilla hankinnoilla on mahdollista edistää. Osaamiskeskuksen odotetaan toiminnallaan edistävän hallitusohjelmassa linjatun 5 prosentin innovatiivisten hankintojen tavoitteen saavuttamista.

Julkisten hankintojen vaikuttavuuden parantamiseksi ja innovaatiopotentiaalin hyödyntämiseksi osaamiskeskuksen tulee kehittää hankintatoimen strategista johtamista, parempaa hankintaosaamista sekä kannusteita ottaa käyttöön kestäviä ja innovatiivisia ratkaisuja julkisella sektorilla. Hankintojen strategista johtamista on mahdollista edistää osana julkisen sektorin johtamisjärjestelmiä mm. kannustamalla kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden mittaamiseen ja seurannan kehittämiseen. Osaamiskeskuksen tehtävänä on myös lisätä markkinavuoropuhelua sekä luoda ja levittää uusia toimintamalleja. Yhteistyössä kuntien ja asiantuntijaorganisaatioiden kanssa on tarpeen kehittää hankkijoiden vertaistukea ja koulutusmalleja sekä linkittää suomalaiset osaajat eurooppalaisten esimerkillisten kaupunkien kanssa. Osana Green deal mallin pilotoiminta on tarpeen tunnistaa kehittämiskohteita valituilla toimialoilla ja alueilla sekä kehittää vaikuttavuuden hankintaa. Osana hankintojen vaikuttavuuden parantamista on myös kehitettävä riskinottoa ja hallintaa.

Verkostomaisen osaamiskeskuksen käynnistäminen edellyttää, että avustusta hakevat organisaatiot suunnittelevat osaamiskeskuksen toimintaa ja taloutta laajapohjaisessa yhteistyössä toiminnan tavoitteiden saavuttamisen kannalta keskeisten organisaatioiden ja osaajien kanssa. Suunnittelussa tulee osallistaa erityisesti kaupungit, kunnat ja valtion virastot. Lisäksi osaamiskeskuksen toimintaa suunniteltaessa tulee ottaa huomioon maakuntauudistus. Osaamiskeskuksen tavoitteiden toteuttamisessa ja palveluiden tarjoamisessa tulee keskeisten toimijoiden olla mukana.

Tavoitteiden toteutumista arvioidaan seurantamittareilla. Lisäksi verkostomaisen osaamiskeskuksen toimintaa ohjaa keskeisistä toimijoista muodostettava ohjausryhmä.

Valtion vuoden 2018 (mom. 32.20.42) talousarvioehdotukseen sisältyy 3 miljoonan euron (3v. siirtomääräraha) määräraha kestäviä ja innovatiivisia julkisia hankintoja edistävän verkostomaisen osaamiskeskuksen perustamiseen ja toimintaan sekä Green deal mallien pilotointiin. Hallitus on pidemmän aikavälin kehysriihipäätöksessä linjannut, että vuonna 2019 verkostomaisen osaamiskeskuksen perustamiseen varataan myös 3 miljoonaa euroa. Työ- ja elinkeinoministeriöllä on käytettävissään enintään

6 miljoonaa euroa määrärahasta myönnettävään hankeavustukseen, mikäli eduskunta hyväksyy vuosien 2018 ja 2019 talousarvioehdotukset. Avustettava hanke voidaan toteuttaa ajalla 03/2018 - 03/2021.

Millaisia ehtoja avustuksen käyttöön liittyy?

Avustus myönnetään valtionavustuslain (688/2001) tarkoittamana erityisavustuksena ”Kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen verkostomainen osaamiskeskus” -hankkeelle. Rahoitus tulee käyttää kestäviä ja innovatiivisia julkisia hankintoja edistävän verkostomaisen osaamiskeskuksen käynnistämisen ja toiminnan toteuttamisen kohtuullisiin kustannuksiin.

Avustusta ei tule käyttää yksittäisen toimijan jo olemassa olevan, pysyväisluontoisen toiminnan rahoittamiseen, vaan sillä edistetään uusien yleishyödyllisten toimintojen ja palvelujen tuottamista osaamiskeskusverkoston toimijoiden yhteistyönä.

Avustuksella ei saa perustaa uutta organisaatiota, vaan verkostomaisen osaamiskeskuksen tulee muodostua olemassa olevien keskeisten toimijoiden verkostomaisesta yhteistyöstä.

Hakemuksessa on annettava tiedot kaikista hakuvaiheessa tiedossa olevista hanketoteuttajista, joista yksi nimetään avustushakemuksessa hankekoordinaattoriksi. Hankekoordinaattori on yksi oikeushenkilö, joka vastaa hankkeen tuloksellisuudesta ja raportoi hanketoteutuksesta työ- ja elinkeinoministeriölle. On suositeltavaa, että hanketoteuttajat solmivat keskenään yhteisen, yksityisoikeudellisen konsortiosopimuksen, jossa määritellään kunkin toimijan oikeudet, vastuut ja velvoitteet. Koko konsortio on vastuussa tavoitteiden saavuttamisesta.

Mikäli hankkeeseen on tarkoituksenaan liittää lisää toteuttajia, joita ei vielä hakuvaiheessa pystytä yksilöimään, mutta jotka tulevat käyttämään hankeavustusta, voidaan hakemuksessa ja hankesuunnitelmassa osoittaa määritellyn tarkoitukseen tietty enimmäissumma osoitettavaksi hanketoteutuksen edetessä yksilöitäville hanketoteuttajille.

Tämä valtionavustus myönnetään erityisavustuksena hankkeelle käytettäväksi valtionavustuspäätöksen mukaista käyttötarkoitusta toteuttavan hankkeen avustamiseen. Myönnettyä avustusta ei saa ilman erillistä työ- ja elinkeinoministeriön päätöstä käyttää muun kuin päätöksessä määritellyn hankkeen avustamiseen.

Jos valtionavustus myönnettäisiin käytettäväksi valtionavustuspäätöksen mukaista käyttötarkoitusta toteuttavan *muun kuin* saajan toiminnan tai hankkeen avustamiseen, valtionavustuksen saajan on tehtävä valtionavustuslain (688/2001) 7 § 2 mom. tarkoitettu sopimus valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja niiden ehdoista tai hanketta toteuttavan kanssa.

Avustusta ei saa käyttää valtionosuusrahoituksella tuotettuun toimintaan

Hankkeelta ei edellytetä omarahoitusosuutta.

Avustuksen saajan taloudenhoito ja hallinto on järjestettävä asianmukaisesti.

Millä perusteilla hakemuksia arvioidaan?

Hankeavustus on harkinnanvarainen. Arvioinnin lähtökohtia ovat muun muassa osaamiskeskuksen toimijoiden ammattitaito ja osaaminen, asiakassuuntautuneisuus, asetetut tavoitteet lyhyellä ja pitkällä aikavälillä, osaamiskeskusverkoston jäsenten keskinäinen roolitus ja vastuunjakoa (myös toiminnoittain), sekä toiminnan vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden seuranta ja mittaaminen. Tavoitteena on myös, että osaamiskeskuksen eri toimijat edistävät yhteistyössä eri kokonaisuuksien toteuttamista.

Työ- ja elinkeinoministeriö päättää rahoitettavasta hankkeesta. Ennen päätöstään työ- ja elinkeinoministeriö suorittaa hakemusten keskinäisen vertailun yhteistyössä ympäristöministeriön, maa- ja metsätalousministeriön, valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa, ja kuulee tarvittaessa osaamiskeskuksen muita sidosryhmiä.

Hakemusten arviointi ja keskinäinen vertailu perustuvat kokonaisarviointiin, jossa otetaan huomioon seuraavat perusteet:

1. Hakukohtaiset myöntökriteerit

- Riittävä, valtakunnallisesti kattava ja asiantunteva verkosto, joka saa aikaan mitattavaa vaikuttavuutta;
- Koordinaattorina taho, jolla on edellytykset ja kyvykkyys laaja-alaisen verkoston tulokselliseen johtamiseen;
- Verkoston toimintamalli ja budjointi pitää sisällään kannusteet, jotka edistävät toimijoiden yhteistyötä ja vaikuttavuutta;
- Verkostolla on edellytykset aikaan saada pysyviä ja avoimia, jatkuvasti kehittyviä rakenteita ja toimintamalleja kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen edistämiseksi;
- Verkostolla on kyky palvella asiakkaita;
- Verkostossa on monipuolinen asiantuntijajoukko, joka tuntee julkisia hankintoja koskevaa lainsäädäntöä, johtamista sekä käytännössä hankintojen toteuttamista. Lisäksi verkoston asiantuntijoilla on asiantuntemusta innovaatioiden johtamisen sekä kestäväen kehityksen teemoissa.

2. Hankkeen sisältöä koskevat myöntökriteerit

Etusijalle asetetaan mahdollisimman nopeasti toimintansa käynnistävä hanke, jossa saavutetaan konkreettisia uudistuksia mahdollisimman nopeasti. Etusijalle asetetaan hanke-ehdotus, joka on toteutuskelpoinen, konkreettinen ja yksityiskohtainen

Ehdotuksia arvioitaessa painotetaan:

- 1) Toteuttamissuunnitelmaa
 - suunnitelman selkeys ja tavoitteidenmukaisuus;
 - hankekonsortion ideat tavasta rakentaa oppiva ja vuorovaikutteinen verkosto, joka edistää yhteiskunnallisia tavoitteita (mm. ilmasto- ja kiertotalous, vähähiilisyys, resurssitehokkuus ml. energia, työllisyys);
 - hankkeen onnistumisen mittaamisen keinot ja indikaattorit;
 - toteuttamiskelpoisuus;
 - toteutukseen liittyvät riskit ja niiden hallinta;
 - innovatiivisuus.
- 2) Toiminnan tulosten jalkauttamis- ja viestintäsuunnitelmaa
 - suunnitelma tulosten levittämiseksi ja viestimiseksi;
- 3) Hankekonsortion osaamista
 - hakukohtaiset myöntökriteerit.
- 4) Kustannustehokkuutta
 - kokonaishinta;
 - kustannusten jakautuminen eri tehtäväkokonaisuuksiin;
 - jatkuvuus rahoituksen päätyttyä;
 - mahdollinen toiminnan tavoitteellisuuden ja tuloksellisuuden varaan rakentuva budjointimalli, jossa tehdään ehdotus rahoituksen kohdentamiseksi hankevuositasolla, hankekumppanikohtaisesti ja toiminnoittain.

3. Yleiset perusteet

Hakemusten arvioinnissa ja vertailussa katsotaan eduksi, jos hanke edistää yhtä tai useampaa yleistä tavoitetta, jotka perustuvat ministeriöiden hyväksymiin strategioihin ja sitoumuksiin, ja jos perustettavan osaamiskeskuksen toiminta linkittyy muihin valtion edistämiin agendoihin.

4. Valtionavustuslain mukaiset yleiset edellytykset

Työ- ja elinkeinoministeriö voi myöntää avustusta vain, jos valtionavustuslain mukaiset avustuksen myöntämisen yleiset edellytykset täyttyvät. Ministeriö ottaa yleiset edellytykset huomioon myös avustuksen määrää harkittaessa. Valtionavustuksen myöntämisen yleisiä edellytyksiä ovat (valtionavustuslain 7 § 1 mom.):

- Tarkoitus, johon valtionavustusta haetaan, on yhteiskunnallisesti hyväksyttävä.
- Avustuksen myöntäminen on perusteltua valtionavustuksen käytölle asetettujen tavoitteiden kannalta.
- Avustuksen myöntäminen on tarpeellista, kun otetaan huomioon hakijan saama muu julkinen tuki sekä hankkeen tai toiminnan laatu ja laajuus.
- Valtionavustuksen myöntäminen vääristää vain vähän kilpailua ja markkinoiden toimintaa.

5. Esteitä avustuksen myöntämiselle

Jos hakija on saanut aiemmin avustuksia ministeriöltä, sen tulee huolehtia, että avustuspäätöksissä edellytetyt selvitykset avustusten käytöstä on tehty määräaikaan mennessä. Ministeriö hylkää hakemuksen, jos hakija on olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuttaan antaa ministeriölle tietoja aiemmin myönnettyjen avustusten käytön valvontaa varten.

Hakemus hylätään myös, jos se saapuu määräajan jälkeen.

Hankinnat ja kilpailutus

Avustuksen saajan tulee selvittää, onko sillä velvollisuus noudattaa hankintalainsäädäntöä, ja ottaa tämä toiminnassaan huomioon. Myös valtioon, kuntiin tai seurakuntiin kuulumaton avustuksen saaja voi olla velvollinen kilpailuttamaan hankintansa noudattaen hankintalain mukaisia menettelyitä. (Laki julkisista hankinnoista 1397/2016)

- Jos avustuksen saaja täyttää julkisoikeudellisen laitoksen tunnusmerkit (esim. rahoituksesta yli puolet on julkista rahoitusta), avustuksen saajan tulee noudattaa hankintalakia kaikissa hankinnoissaan.
- Jos avustuksen saaja saa avustusta tiettyyn hankintaan yli 50 % hankinnan arvosta, saajan on tällöin / tässä hankinnassa noudatettava hankintalakia.

Avustusten käytön valvonta

Hankkeen toteuttamista valvoo työ- ja elinkeinoministeriö ja ohjaa hankkeelle nimettävä ohjausryhmä. Hanketoteuttajat voivat esittää muutoksia tämän avustushakemuksen liitteenä jättämäänsä hankesuunnitelmaan hankkeen edetessä ja siihen tehtävistä mahdollisista muutoksista hanketoteutuksen aikana päättää työ- ja elinkeinoministeriö.

Hankeseuranta kuvataan hankepäätöksessä. Hankkeelta tullaan edellyttämään selvitystä hankkeen toteuttamisen edistymisestä ensimmäisenä hankevuotena 4 kuukauden välein, toisena hankevuotena 6 kuukauden välein, ja sen jälkeen vähintään vuoden välein. Selvityksen muodosta ohjeistetaan erikseen. Työ- ja elinkeinoministeriö voi velvoittaa hankkeen korjaaviin toimenpiteisiin, mikäli hanketoteutus ei etenisi sovituissa aikatauluissa, tai hankkeen vaikuttavuus tai tuloksellisuus olisi vaarantunut.

Avustus maksetaan pääsääntöisesti toteutuneiden kustannusten perusteella sen jälkeen, kun avustuksen käytöstä on esitetty työ- ja elinkeinoministeriölle hyväksyttävä selvitys ja kun maksamisen edellytykseksi yhteisesti sovittu tavoite on saavutettu. Valtionavustus maksetaan päätöksessä määriteltävänä useampana eränä. Avustuksesta voidaan maksaa ennakkoa hankkeen käynnistämisen nopeuttamiseksi.

Avustuksen käytöstä on tehtävä selvitys viimeistään päätöksessä mainittuna päivänä, joka on 4 kuukautta hanketoteutuksen päätyttyä. Avustuksen saajan edellytetään raportoivan menoista kustannuspaikkatasoisesti.

Työ- ja elinkeinoministeriöllä on oikeus tehdä valtionavustuksen saajan talouteen ja toimintaan kohdistuvia tarkastuksia, jotka ovat tarpeellisia valtionavustuksen maksamisessa ja käytön valvonnassa (valtionavustuslain 688/2001 16 §).

Työ- ja elinkeinoministeriöllä on velvollisuus periä avustus takaisin, jos valtionavustuksen saaja on toiminut valtionavustuslain (688/2001) 21 §:ssä kuvatuin tavoin. Työ- ja elinkeinoministeriö voi määrätä avustuksen maksamisen lopetettavaksi sekä jo maksetun avustuksen tai sen osan takaisin perittäväksi, jos valtionavustuksen saaja on menetellyt valtionavustuslain (688/2001) 22 §:ssä kuvatuin tavoin, tai muutoin rikkonut avustuspäätöksen ehtoja.

Miten avustusta haetaan?

Avustusta haetaan paperilomakkeella. Hakemuksen allekirjoittavat hakijan viralliset nimenkirjoittajat. Jos nimenkirjoitusoikeus on useammalla henkilöllä yhdessä, tarvitaan näiden kaikkien allekirjoitukset.

Hakulomakkeen liitteenä toimitetaan kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen verkostomaisen osaamiskeskuksen toiminta- ja taloussuunnitelma, joka kattaa esimerkiksi seuraavia aihepiirejä:

- Toimintaympäristöanalyysi ja osaamiskeskuksen visio
- KIJH verkostomaisen osaamiskeskuksen toiminnan strateginen tiekartta
- Ydinprosessien kuvaus
- Palvelukonseptointi; toiminnan painopistealueet ja palvelutarjooma
- Green deal -pilotoinnin toteutusvaihtoehtoja
- Tavoitteet (konkreettisinä tunnuslukuina ja muutoin esim. palautteen integroiminen toimintaan) ja seuranta-arviointikohteet
- Työsuunnitelma aikatauluineen
- KIJH verkostomaisen osaamiskeskuksen toiminnan taloudellisuus ja resursointi
- Toiminnan tuloksellisuutta uhkaavien tekijöiden tunnistaminen
- Toiminta- ja taloussuunnitelman toteuttaminen ja toiminta-analyysi ml. itsearviointi ja panos-, tuotos-, tulos-, vaikuttavuusindikaattorit

Hakemuksen tulee tarjota vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

- Miksi haluamme tehdä? Mitä toiminnallamme tavoittelemme?
- Mistä toimintamme kertoo? Mikä tekee siitä laadukasta? Onko toimintamme uskottavaa?
- Mikä osa toiminnastamme on alueellisesti / kansallisesti / kansainvälisesti orientoitunutta?
- Mihin kanavaan ja millaiseen näkyvyyteen toiminnallamme tähtäämme?
- Kenelle tuotamme palveluja? Mitä ovat sidosryhmämme ja miten osallistamme heidät toimintaamme / huomioimme heidät toiminnassamme?
- Toimintamme yhteenliittyvyydet hallitusohjelman toimintasuunnitelman 2015- 2019 painopistealueisiin ja kärkihankkeisiin? Miten toimintamme liittyy valtion, kuntien/kaupunkien ja maakuntien kokonaistavoitteisiin?
- Miten keskinäinen yhteistyömme konkretisoituu? Miten muut voivat hyödyntää toimintamme tuloksia?
- Miten varmistamme verkoston uudistumisen ja elinvoimaisuuden sekä toiminnan jatkuvuuden?
- Miten toiminnastamme viestitään? Mistä siitä saa tietoa ja kuka sitä jakelee? Miten tieto toiminnastamme tavoittaa kohdeyleisönsä? Miten voimme itse vaikuttaa toimintamme tunnettuuden kasvattamiseen?

Hakemuksen tulee olla perillä työ- ja elinkeinoministeriön kirjaamossa viimeistään hakuajan viimeisenä päivänä 8.12.2017 klo 16:15. Vastuu hakemuksen perille saapumisesta on lähettäjällä. Hakemuksen lähettämistä sähköpostilla ei suositella, sillä hakemuksen liitteet voivat hävitä.

Hakemuksessa ja sen liitteissä tulee mainita seuraava diaarinumero: TEM/1999/09.01.02/2017 KIJH verkostomainen osaamiskeskus-hanke

Kirjaamon käyntiosoite: Ritarikatu 2 B, 00170 Helsinki
Kirjaamon aukioloajat: ma–pe klo 8:00 – 16:15
Postiosoite: PL 32, 00023 Valtioneuvosto
Kirjaamon sähköpostiosoite: kirjaamo(at)tem.fi

Hakemus hylätään, jos se saapuu työ- ja elinkeinoministeriöön määräajan jälkeen.

Hakulomake

Erityisavustuksen hakulomake

Kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen osaamiskeskuksen toiminta- ja taloussuunnitelma on hakulomakkeen pakollinen liite.

Lisätietoja

Erityisasiantuntija Minna Mattila
puh. 0295 0 47179
minna.mattila@tem.fi

Avustukseen sovellettavat säädökset:

- Valtionavustuslaki (688/2001)